

บทที่ 3

ประวัติและพัฒนาการของวารสารธรรมศาสตร์

วารสารธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นเจ้าของ

เมื่อ พ.ศ. 2504 สำนักงานจัดทำและพิมพ์ตำราได้จัดตั้งโครงการวารสารธรรมศาสตร์ขึ้น ตามระเบียบว่าด้วยวารสารธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2504 ประกาศ ณ วันที่ 18 ธันวาคม 2504 (ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย 2526 ก : 1)

โครงการวารสารธรรมศาสตร์ มีได้อยู่ในทำเนียบของโครงสร้างการบริหารมหาวิทยาลัยแต่อย่างใด แต่มีสภาพเป็นโครงการเอกเทศ อยู่ในความดูแลของอธิการบดี ต่อมาในสมัยที่ศาสตราจารย์ นางเยาว์ ชัยเสรี เป็นอธิการบดี ก็ได้แต่งตั้งให้รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการทางวิชาการเป็นผู้ดูแลมาจนกระทั่งทุกวันนี้ (ทองพูน ภูวนนท์, สัมภาษณ์)

วัตถุประสงค์

วารสารธรรมศาสตร์ กำหนดออก 3 เดือนต่อครั้ง ฉบับปฐมฤกษ์ เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม 2505 มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วิทยาการในศาสตร์ต่าง ๆ ตามหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยสนับสนุนให้ผู้ทรงคุณวุฒิในทุกสาขาวิชาได้แสดงทฤษฎี ประสบการณ์ ผลงานที่ได้ศึกษาค้นคว้าหรือวิจัยมาแล้วอย่างกว้างขวาง เพื่อพัฒนาการศึกษาวิชาการขั้นสูงให้ทันกับอุปบัติการณ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และเพื่อเล่นข่าวความเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัย (ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย 2524 : 238)

แบ่งออกเป็น 2 แผนกคือ แผนกสารัมภ์ และแผนกทฤษฎีกา

แผนกสารัมภ์ ประกอบด้วยบทความทางวิชาการภายในหน้าที่ให้การศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และข่าวเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัย

แผนกภทษฎีกา ประกอบด้วย พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง กฎข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งต่าง ๆ ของทางราชการ ซึ่งลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา แผนกภทษฎีกา (วารสารธรรมศาสตร์ 1 (มกราคม 2505))

ตามระเบียบมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วย วารสาร "ธรรมศาสตร์" พ.ศ. 2504 ให้มีเจ้าหน้าที่ดำเนินงานวารสาร "ธรรมศาสตร์" ประกอบด้วยบรรณาธิการ ผู้จัดการ และพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ตามความจำเป็น (ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย 2524 : 238)

บรรณาธิการที่รับผิดชอบในการจัดทำวารสารธรรมศาสตร์ตั้งแต่เล่ม 1 ตอนที่ 1 พ.ศ. 2505 คือ คำสตราจารย์ วิจิตร ลุฬิตานนท์ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการจัดทำและพิมพ์ตำราในสมัยนั้น

เมื่อวารสารธรรมศาสตร์ ออกมาได้ 2 ปี ซึ่งมีทั้งหมด 8 ฉบับ ก็ได้หยุดชะงักไป ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 ผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้จัดสรรเงินทุนจำนวนหนึ่งเพื่อซื้อพื้นที่วารสารธรรมศาสตร์ให้เป็นวารสารทางวิชาการขึ้นมาใหม่ ("บทบรรณาธิการ" วารสารธรรมศาสตร์ 1 (มิถุนายน 2514) : 158) และเริ่มขึ้นเป็นปีที่ 1 ใหม่ตั้งแต่หน้านั้นมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้เป็นปีที่ 12 (พ.ศ. 2526) โดยกำหนดวัตถุประสงค์ตั้งแต่เริ่มจัดทำเป็นปีที่ 1 ใหม่จนถึงปัจจุบันนี้ ไว้ว่าเพื่อเผยแพร่ศิลปวิทยาการ ความรู้ และความคิดเห็นใหม่ ๆ ในแขนงวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่งเสริมให้อาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิได้ส่งผลงานทางวิชาการ และเพื่อให้เป็นเอกสารอ่านประกอบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (วารสารธรรมศาสตร์ 1 (มิถุนายน 2514))

กำหนดออก

ในระยะแรกของการฟื้นฟูวารสารธรรมศาสตร์ ทางคณะผู้จัดทำได้กำหนดจัดทำวารสารเพียงปีละ 3 ฉบับก่อน คือฉบับประจำภาคการศึกษาแต่ละภาค และฉบับพิเศษซึ่งจะมี

ลักษณะแตกต่างกับฉบับรายภาคการศึกษา และจะมีกำหนดออกตามระยะที่เห็นสมควร ("บทบรรณาธิการ" วารสารธรรมศาสตร์ 1 (มิถุนายน 2514) : 158) ฉะนั้น ฉบับที่ 1 จะออกในเดือนมิถุนายน ฉบับที่ 2 จะออกในเดือนพฤศจิกายน และฉบับที่ 3 จะเป็นฉบับพิเศษ

หลังจากได้ทดลองจัดทำวารสารธรรมศาสตร์มาครบรอบหนึ่งปี กองบรรณาธิการ ได้วางหลักเกณฑ์การกำหนดออกที่แน่นอนของวารสารไว้ว่าจะมีกำหนดออกปีละ 3 เล่ม แต่จะเปลี่ยนกำหนดออกให้ตรงกับระยะภาคการศึกษาคือ

เล่ม 1 มิถุนายน - ตุลาคม สำหรับภาคการศึกษาที่หนึ่ง

เล่ม 2 พฤศจิกายน - มีนาคม สำหรับภาคการศึกษาที่สอง

และเล่มพิเศษซึ่งจะกำหนดออกตามที่เห็นสมควรภายในระยะ 1 ปี ("บรรณาธิการแถลง"

วารสารธรรมศาสตร์ 1 (เมษายน 2515) : 146)

วารสารธรรมศาสตร์กำหนดออกปีละ 3 ฉบับ ตั้งแต่ปีที่ 1 พ.ศ. 2514 ไปจนถึงสิ้นปีที่ 5 พ.ศ. 2518 เมื่อเริ่มปีที่ 6 พ.ศ. 2519 วารสารจะออกปีละ 4 ฉบับ คือ ออกเดือนมกราคม, เมษายน, กรกฎาคม และตุลาคม และตั้งแต่ปีที่ 10 เป็นต้นมาได้กำหนดให้เดือนมีนาคม เป็นฉบับที่ 1 เดือนมิถุนายน เป็นฉบับที่ 2 เดือนกันยายนเป็นฉบับที่ 3 และเดือนธันวาคม เป็นฉบับที่ 4 แต่วารสารมักจะออกล่าช้ากว่าเดือนที่ระบุไว้ในฉบับนั้น ๆ เล่มอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าบรรณาธิการจะต้องรองจนกว่าจะได้ต้นฉบับที่มีคุณค่าพอที่จะมาลงพิมพ์ได้ (นรนิติ เศรษฐบุตร, สัมภาษณ์)

โครงสร้างของวารสารธรรมศาสตร์

วารสารธรรมศาสตร์ ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2514 จนถึงปีที่ 3 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2516 มีลักษณะโครงสร้างดังนี้คือ

1. บทความ มีลักษณะเนื้อหาที่เป็นศิลปวิทยาการความรู้และความคิดเห็นใหม่ ๆ ในแขนงวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. วิทยานิพนธ์ เป็นการนำข่าววิทยานิพนธ์มาลง เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและเป็นการช่วยรักษามาตรฐานของวิทยานิพนธ์
3. วิจารณ์หนังสือ เป็นการวิจารณ์หนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยนักวิชาการและนักอ่านที่สังกัดทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4. ข่าว เป็นข่าวความเคลื่อนไหวและกิจกรรมของคณะและหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
5. ผู้เขียน เป็นการลงรายชื่อผู้เขียนบทความเพื่อแสดงคุณวุฒิ ตำแหน่งหน้าที่ พร้อมสังกัด
6. บทบรรณาธิการ หรือบรรณาธิการแถลง เป็นส่วนที่บรรณาธิการแสดงความคิดเห็นหรือแถลงให้ทราบเกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินงานของวารสารธรรมศาสตร์ บางครั้งจะมีบทบรรณาธิการพิเศษในกรณีที่วารสารเล่มนั้น ๆ มีบรรณาธิการพิเศษรับผิดชอบในการจัดทำ
7. สาระสังเขปของบทความ (Synopsis) เป็นการสรุปสาระสำคัญของบทความนั้น ๆ ไว้ท้ายเล่มโดยเขียนชื่อผู้เขียน และชื่อบทความ พร้อมทั้งบทสรุปสาระสำคัญ เป็นภาษาอังกฤษอย่างสั้น ๆ

หมายเหตุ บางฉบับจะไม่มี วิทยานิพนธ์ หรือข่าว หรือบทบรรณาธิการ

ตั้งแต่ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2517 ถึง ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2519 มีลักษณะโครงสร้างดังในประกาศบทความและบทวิจารณ์หนังสือสำหรับวารสารธรรมศาสตร์ ดังนี้คือ ("ประกาศบทความและบทวิจารณ์หนังสือสำหรับวารสารธรรมศาสตร์" วารสารธรรมศาสตร์ 3 (กุมภาพันธ์ 2517) : 186-187)

1. ภาคบทความ

วารสารธรรมศาสตร์จะตีพิมพ์บทความทุกสาขาวิชา ที่มีการสอนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ลักษณะของบทความอาจมีดังนี้

1.1 บทความที่เล่นอรรถกถาใหม่หรือแนวความคิดใหม่ในสาขาวิชานั้น ๆ

1.2 บทความที่เล่นข้อสรุปจากงานวิจัยใหม่ ๆ หรือวิทยานิพนธ์ใหม่ ๆ

1.3 บทความที่ใช้อ่านประกอบการศึกษาระดับปริญญาต่าง ๆ ถ้าหากเป็นไปได้ควรเป็นบทความที่สำรวจแนวความคิดหรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (survey articles) ดังที่ American Economic Association แห่งสหรัฐอเมริกา และ Royal Economic Society แห่งสหราชอาณาจักรได้สนับสนุนให้ทำ

2. ภาคบันทึกและความคิดเห็น

2.1 บทความที่แสดงปฏิกิริยาต่อความเห็นหรือทฤษฎีที่ปรากฏในบทความที่เคยตีพิมพ์ในวารสารธรรมศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน อันจักได้ช่วยขยายปัญหาความคิดซึ่งจะเป็นรากฐานของความก้าวหน้าทางวิชาการต่อไป

2.2 บทความที่เป็นบันทึกสั้น ๆ เกี่ยวกับประเด็นทางวิชาการ ซึ่งมักจะถูกมองข้ามไปหรือไม่มีใครกล่าวถึง

2.3 บทความที่พยายามประยุกต์ความรู้ทางวิชาการ มาใช้วิเคราะห์ปัญหา และ/หรือ แสวงหาข้อเสนอนโยบาย เพื่อแก้ปัญหาที่กำส้งเกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน

3. ภาคหนังสือ

3.1 บทความปริทัศน์ (review articles) อันเป็นบทความที่มุ่งวิจารณ์หนังสือเล่มหนึ่งเล่มใดหรือหลายเล่ม แต่ขยายความละเอียดมากกว่าบทวิจารณ์หนังสือตามปกติ

3.2 วิจารณ์หนังสือ หนังสือที่วิจารณ์ส่วนใหญ่จะเน้นหนักทางสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะให้ความสำคัญแก่หนังสือว่าด้วยเมืองไทยและอาเซียนอาเซียนเป็นอันดับสูง

3.3 แนะนำหนังสือ บทบรรยายสั้น ๆ เกี่ยวกับหนังสือที่น่าสนใจ ซึ่งรวบรวมจากวารสารวิชาการต่าง ๆ หรือเขียนขึ้นโดยผู้ที่ได้อ่านหนังสือนั้น ๆ

หมายเหตุ บางฉบับอาจจะมีฉบับที่กึ่งและความคิดเห็น หรือบทความปริทัศน์ หรือ
แนะนำหนังสือ

ตั้งแต่ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2520 จนถึงปีที่ 9 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2523
วารสารธรรมศาสตร์ ยังคงมีลักษณะโครงสร้างเหมือนเดิม แต่ไม่มีคอลัมน์กึ่งและ
ความคิดเห็น ส่วนบทความปริทัศน์ก็มีบ้างเพียงบางฉบับ และบางฉบับก็ไม่มีบทบรรณาธิการ
คงมีแต่ บทความ และวิจารณ์หนังสือ

ตั้งแต่ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา จะมีบทความและวิจารณ์หนังสือ
บางครั้งจะมี บทความพิเศษ และจะมีบทวิจารณ์บทความต่อจากบทความนั้น ๆ เป็นครั้งคราว

เครื่องช่วยค้น

เครื่องช่วยค้นของวารสารธรรมศาสตร์ ได้แก่ สารบัญ และตรรกษณ

สารบัญ ของวารสารธรรมศาสตร์ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รายการ
สารบัญแต่ละรายการจะให้ชื่อบทความ พร้อมทั้งชื่อผู้เขียนบทความ

ตรรกษณของวารสารธรรมศาสตร์ เคยมีการจัดทำตรรกษณตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1
(มิถุนายน - กันยายน 2514) ถึงปีที่ 5 ฉบับที่ 3 (กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2519)
โดยจัดทำไว้ 3 ชนิดคือ ตรรกษณบทความ ตรรกษณวิจารณ์หนังสือภาษาไทย และตรรกษณวิจารณ์
หนังสือภาษาอังกฤษ และในท้ายเล่มของวารสารธรรมศาสตร์ปีที่ 11 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2525
มีตรรกษณของวารสารธรรมศาสตร์ ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2514 ถึงปีที่ 10 ฉบับที่ 4
พ.ศ. 2525 โดยจะมีตรรกษณหัวข้อเรื่องและตรรกษณผู้เขียนบทความพร้อมทั้งผู้เขียนวิจารณ์หนังสือไว้
อย่างละเอียดนอกจากนี้แล้ว บทความในวารสารธรรมศาสตร์ยังทำตรรกษณไว้ใน วารสาร
ส.พ.บ. ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งมีกำหนดออกราย 2 เดือน และใน
ตรรกษณวารสารไทย ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งมีกำหนดออกเป็นรายปีด้วย

การพิมพ์และการจัดรูปเล่ม

วารสารธรรมศาสตร์ ตั้งแต่ปีที่ 1 พ.ศ. 2514 จนถึงปีที่ 9 พ.ศ. 2524 จะเป็นการพิมพ์แบบเลตเตอร์เพลต (รังสรรค์ ณะพรพันธ์, สัมภาษณ์) ที่ปกนอกจะคงตัวชื่อ "วารสารธรรมศาสตร์" ไว้ให้เป็นเอกลักษณ์ ส่วนสีและความสวยงามของปกและภายในเล่ม ฝ่ายศิลปะจะเป็นผู้ออกแบบจัดทำ (ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย 2522 : 1) และตั้งแต่ปีที่ 10 พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา จะเป็นการพิมพ์แบบออฟเซต ตัวหนังสือจะใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการเรียงพิมพ์ โดยแต่ละหน้าจะพิมพ์เป็น 2-3 คอลัมน์ และตัวหนังสือจะมีขนาดเล็กกว่าแต่ก่อน ปกนอกจะมีภาพสีสวยงาม และคงตัวชื่อ "วารสารธรรมศาสตร์" ไว้เช่นเดิม

วารสารธรรมศาสตร์ ตั้งแต่ปีที่ 1 พ.ศ. 2514 จนถึงปีที่ 9 พ.ศ. 2524 จะพิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และตั้งแต่ปีที่ 10 พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา จะพิมพ์ที่โรงพิมพ์ของเอกชน เนื่องจากโรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เครื่องพิมพ์ไม่ทันสมัยไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ในการเรียงพิมพ์ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ก, สัมภาษณ์)

บรรณาธิการและเจ้าหน้าที่วารสารธรรมศาสตร์

สมัยแรก ๆ การแต่งตั้งบรรณาธิการของวารสารธรรมศาสตร์ อธิการบดีจะเป็นผู้เสนอผ่านที่ประชุมคณบดีเพื่อให้ที่ประชุมคณบดีรับรอง แล้วอธิการบดีสั่งแต่งตั้งให้ผู้นั้นเป็นบรรณาธิการอย่างเป็นทางการ บรรณาธิการก็จะเป็นผู้หาบุคคลที่เด่นในสาขาวิชาต่าง ๆ มาเป็นกองบรรณาธิการ และผู้ที่เหมาะสมที่จะทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ และหาพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ตามความจำเป็นเอง (รังสรรค์ ณะพรพันธ์, สัมภาษณ์) ต่อมาเมื่อมีการแบ่งงานว่างานทางด้านวิชาการจะขึ้นอยู่กับรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการทางวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการทางวิชาการก็จะเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งบรรณาธิการของวารสารธรรมศาสตร์ โดยที่บรรณาธิการที่ก้าวส่งจะพ้นจากตำแหน่งจะเป็นผู้เสนอรายชื่อบุคคลที่สมควรที่จะมาดำรงตำแหน่งบรรณาธิการให้รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการทางวิชาการ

พิจารณาคัดเลือกและทาบทามบุคคลที่เห็นว่าเหมาะสมที่จะมาดำรงตำแหน่งบรรณาธิการ เมื่อติดต่อและทาบทามได้แล้ว บรรณาธิการก็จะหาผู้ช่วยบรรณาธิการ กองบรรณาธิการและผู้สัปดาห์ หลังจากนั้นอธิการบดีก็จะประกาศแต่งตั้งบรรณาธิการและเจ้าหน้าที่วารสารธรรมศาสตร์ ให้มีวาระการทำงาน 2 ปี อย่างเป็นทางการ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ก, สัมภาษณ์)

ตั้งแต่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ฟื้นฟูสัปดาห์วารสารธรรมศาสตร์ขึ้นมาใหม่ในปี พ.ศ. 2514 และดำเนินการมาจนถึงปัจจุบันนี้เป็นปีที่ 12 (พ.ศ. 2526) ได้มีบรรณาธิการมาแล้วทั้งหมด 6 ท่าน ดังนี้คือ

1. ดร.นิออน สนิทวงศ์ เป็นบรรณาธิการ ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2514 ถึงปีที่ 3 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2516
2. อาจารย์ รังสรรค์ หนองพินธุ์ เป็นบรรณาธิการ ตั้งแต่ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2517 ถึงปีที่ 6 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2519
3. รองศาสตราจารย์ นรนิติ เศรษฐบุตร เป็นบรรณาธิการ ตั้งแต่ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2520 ถึงปีที่ 8 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2521
4. รองศาสตราจารย์ ดร. โกลินทร์ วงศ์สุรวัฒน์ เป็นบรรณาธิการตั้งแต่ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2522 ถึงปีที่ 9 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2522-2523
5. ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ เป็นบรรณาธิการ ตั้งแต่ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2524 ถึงปีที่ 11 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2525
6. รองศาสตราจารย์ วันรักษ์ มิ่งมณีมาศ เป็นบรรณาธิการ ตั้งแต่ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2526-

หน้าที่ของคณะผู้จัดทำวารสารธรรมศาสตร์

บรรณาธิการ มีหน้าที่กำหนดนโยบายและบริหารงาน ติดต่อหาผู้เขียนบทความและผู้วิจารณ์หนังสือ พิจารณาประเมินค่าและคัดเลือกรับบทความที่จะนำมาลงพิมพ์ในวารสาร รวมทั้งตรวจปรับปรุงต้นฉบับ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ ทำหน้าที่ช่วยบรรณาธิการในการสรรหาบทความ และช่วยประเมินค่าบทความในสาขาวิชาของตนว่าเป็นบทความที่เสนอแนวความคิดหรือความรู้ใหม่หรือไม่ หรือช่วยหาผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชามาประเมินค่าบทความในสาขาวิชาต่าง ๆ

กองบรรณาธิการ ทำหน้าที่ดังต่อไปนี้คือ

1. ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับแนวนโยบายของวารสาร เช่น ให้คำปรึกษาว่าขณะนั้นมีอะไรน่าสนใจในแต่ละสาขาวิชา ความตื่นตัวทางวิชาการมุ่งไปประเด็นไหน ประเด็นไหนควรละหือบขึ้นมาสักเท่า
2. ช่วยประเมินคุณค่าบทความในสาขาวิชาของตน หรือให้คำแนะนำว่าควรละหือบผู้เชี่ยวชาญไหนมาประเมินคุณค่าบทความในสาขาวิชานั้น ๆ
3. ช่วยวิจารณ์หนังสือ หรือหาผู้เขียนบทความและวิจารณ์หนังสือ

ผู้จัดการ ทำหน้าที่หาสมาชิกและควบคุมเรื่องการเงิน

ฝ่ายศิลป์ ทำหน้าที่ออกแบบปกและจัดรูปเล่ม

กองจัดการ ทำหน้าที่ติดตามต้นฉบับ ตรวจสอบรูปต้นฉบับ และจัดการเรื่องการจัดจำหน่ายวารสาร

นโยบายในการจัดทำวารสารธรรมศาสตร์

เมื่อมหาวิทยาลัยได้รื้อฟื้นวารสารธรรมศาสตร์ขึ้นเป็นวารสารทางวิชาการของมหาวิทยาลัยนั้น มีจุดมุ่งหมายให้เป็นวารสารที่จะสนองความต้องการของผู้สนใจใฝ่ใจหาความรู้ทั่ว ๆ ไป มิใช่เฉพาะในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง อีกประการหนึ่งก็เพื่อจะช่วยให้ตั้งรับแนวโน้มของนักวิชาการที่มักให้ความสนใจและความสำคัญแต่เฉพาะสาขาวิชาของตนเท่านั้น และโดยเฉพาะเพื่อชี้ให้นักศึกษาได้มองเห็นถึงความเชื่อมโยงของวิชาการสาขาต่าง ๆ

("บรรณาธิการแถลง" วารสารธรรมศาสตร์ 2 (มิถุนายน - ตุลาคม 2515) : 210)

วารสารธรรมศาสตร์จึงเป็นวารสารที่มุ่งลงบทความในแขนงวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์มิได้ เป็นเพียงวารสาร เฉพาะสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น และมหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์มีนโยบายที่จะให้วารสารธรรมศาสตร์เป็นสนามทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์ทุกท่านที่จะใช้เป็นสื่อนำความรู้ใหม่ ๆ และความคิดเห็นต่าง ๆ กันในทุกสาขาวิชา
 ออกมาแลกเปลี่ยนกัน ("บรรณาธิการแถลง" วารสารธรรมศาสตร์ 2 (พฤศจิกายน 2515-
 มีนาคม 2514) : 177) กองบรรณาธิการจึงถือนโยบายที่จะต้องพิจารณาบทความของอาจารย์
 ของมหาวิทยาลัย ซึ่งรวมถึงอาจารย์พิเศษก่อนบทความของบุคคลภายนอก ยกเว้นในบางกรณี
 ที่บรรณาธิการคิดว่าควรจะได้รับบทความบาง เรื่องจากผู้ที่ล้นทศหรือมีประสบการณ์ในเรื่องใด
 เรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ("บรรณาธิการแถลง" วารสารธรรมศาสตร์ 2 (ฉบับพิเศษ 2516) :
 287) นอกจากนี้วารสารธรรมศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือที่ทางมหาวิทยาลัยได้ลงทุนจัดสรรขึ้น
 เพื่อส่งเสริมเป้าหมายการศึกษาศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในปัจจุบันคือการศึกษาใน
 "ระบบหน่วยกิต" ซึ่งมุ่งจะให้เกิดความคล่องตัวในการที่นักศึกษาจะก้าวข้ามรั้วของวิชา เฉพาะ
 ด้านของตนออกไปรับรู้ เรื่องของสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย เพื่อที่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา
 จะได้เป็นผู้ที่มีการศึกษาด้วย มิใช่เป็นแต่เพียงผู้ที่รอบรู้วิชาการเฉพาะด้านแต่อย่างเดียว
 เท่านั้น ("บรรณาธิการแถลง" วารสารธรรมศาสตร์ 2 (พฤศจิกายน 2515-มีนาคม 2516) : 177)

บทความที่นำมาลงในวารสารธรรมศาสตร์ จะเป็นเรื่องที่นักวิชาการไทยได้เขียน
 ขึ้นใหม่ไม่ลอกเรื่องแปล เว้นเสียแต่ว่าเป็นเรื่องที่เหมาะสมกับแนว เรื่องที่จะทำและหาบทความ
 ที่เขียนนั้นไม่ได้ ("บรรณาธิการแถลง" วารสารธรรมศาสตร์ 8 (กรกฎาคม-กันยายน
 2521) : 176)

ถึงแม้วารสารธรรมศาสตร์ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่าจะลงพิมพ์บทความในแขนงวิชา
 ต่าง ๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่ในทางปฏิบัติวารสารธรรมศาสตร์จะมี
 เนื้อหาเน้นหนักเพียงบางสาขาวิชาบางสาขาแทบจะไม่มีเลย ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะบางคนมี
 วารสารของตนเองออกมา เช่นคณะนิติศาสตร์ และคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี เป็นต้น
 ฉะนั้นบทความทางด้านนิติศาสตร์ หรือพาณิชยศาสตร์และการบัญชีมักจะนำไปลงพิมพ์ในวารสาร
 ของคณะนั้น ๆ แทนที่จะนำมาลงในวารสารธรรมศาสตร์อีกประการหนึ่งบางแขนงวิชาจะมี

จำนวนอาจารย์ผู้สอนน้อยเมื่อเทียบกับแขนงวิชาอื่นที่มีจำนวนผู้สอนมาก บทความในแขนงวิชาที่มีผู้สอนมากก็จะมีผู้เขียนบทความในแขนงวิชานั้น ๆ มากกว่า แต่ผู้สอนบางคณะมักจะไม่ค่อยเขียนบทความ เนื่องจากขาดพื้นที่ทางวิชาการ (รังสรรค์ ฤทธิ์พันธ์, สัมภาษณ์) นอกจากนี้ลักษณะของเนื้อหาวิชาบางสาขายังไม่เอื้ออำนวยให้เขียนเป็นบทความยาว ๆ ที่มีเนื้อหาสาระได้ ถึงแม้ว่าในแขนงวิชานั้น ๆ จะมีจำนวนผู้สอนมากก็ตามดังเช่น วิชาคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษเป็นต้น (โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์, สัมภาษณ์) บรรณาธิการทุกสมัยมีนโยบายที่จะรับบทความทุกแขนงวิชา แต่เนื่องจากบางแขนงวิชาไม่มีบทความส่งเข้ามา จึงทำให้วารสารธรรมศาสตร์มีเนื้อหา เน้นหนักเพียงบางแขนงวิชา เท่านั้น

วารสารธรรมศาสตร์ในระยะแรก ๆ จะตีพิมพ์บทความกระจัดกระจายหลายสาขาวิชา ในฉบับเดียวกันมากเกินไป เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้จำนวนการขายไม่ลืมหำกัที่ควร ในระยะหลัง ๆ จึงพยายามจำกัดจำนวนสาขาวิชาของบทความที่ตีพิมพ์ไม่ให้เกิน 2-3 แขนงวิชา ("บทบรรณาธิการ" วารสารธรรมศาสตร์ 6 (มิถุนายน-กันยายน 2519) : 241) นอกจากนี้ยังมีการกำหนดแนวเรื่อง (theme) ในแต่ละฉบับ และบางฉบับจะไม่มีการกำหนดแนวเรื่อง (theme) ไว้เพื่อให้เป็นฉบับลงพิมพ์บทความที่ไม่เน้นในด้านหนึ่งด้านใดโดยเฉพาะ (นรนิติ เศรษฐบุตร, สัมภาษณ์) ปัจจุบันนี้จะรักษาแก่นของวารสารแต่ละฉบับไว้เฉพาะสาขาวิชาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง แล้วสอดแทรกบทความทางด้านสาขาวิชาอื่น ๆ เข้าไปในฉบับนั้นเพียงเล็กน้อยโดยจัดทำเป็นบทความพิเศษ เพื่อให้วารสารธรรมศาสตร์มีลักษณะหลากหลาย การที่ผู้จัดทำพยายามที่จะรักษาแก่นเรื่องไว้เฉพาะสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งไว้ในแต่ละฉบับแล้วสอดแทรกบทความอื่น ๆ ลงไปเพียงเล็กน้อย เพราะเนื่องจากผู้จัดทำต้องการสนองความต้องการของผู้อ่านเฉพาะกลุ่มลงไป ทั้งนี้จะทำให้สามารถจำหน่ายวารสารได้มากกว่าที่จะจัดทำให้มีหลาย ๆ สาขาวิชาในฉบับเดียวกัน (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, ก, สัมภาษณ์) แต่บางครั้งคณะผู้จัดทำวารสารก็ไม่สามารถที่จะหาบทความและบทวิจารณ์ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพได้ตามที่ตั้งใจไว้ ถึงแม้ว่าในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จะมีนักวิชาการมากมายในเมืองไทยจะมีนักวิชาการเหลือเฟือ นับ ดังนั้น ผู้อ่านบางคนอาจจะรู้สึกว่วารสารธรรมศาสตร์ขาดความหลากหลายเท่าที่ควร ("บรรณาธิการแถลง" วารสารธรรมศาสตร์ 11 (มิถุนายน 2525) : 203) แต่อย่างไรก็ตาม คณะผู้จัดทำวารสารธรรมศาสตร์พยายามที่จะจัดทำ

วารสารให้ครอบคลุมแขนงวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เท่าที่สถานการณ์ และโอกาสจะอำนวย รวมทั้งเท่าที่สามารถจะหาผู้เขียนบทความในแขนงวิชาต่าง ๆ นั้นได้

เงินทุนในการจัดทำวารสารธรรมศาสตร์

เงินทุนเริ่มแรกในการจัดทำวารสารธรรมศาสตร์ได้มาจากงบประมาณพิเศษของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เอง ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นบริการรูปหนึ่งจากทางมหาวิทยาลัย สำหรับ อาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิตลอดจนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยทุกคนคือ สันับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่คณาจารย์ในการที่จะเผยแพร่ความรู้และผลงานทางวิชาการของแต่ละท่าน และ เงินทุนที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยทำให้สามารถจำหน่ายวารสารนี้แก่นักศึกษาในราคาพิเศษ ("บรรณาธิการแถลง" วารสารธรรมศาสตร์ 1 (พฤศจิกายน 2514) : 249)

งบประมาณพิเศษที่ทางมหาวิทยาลัยจัดสรรให้แก่ "โครงการวารสารธรรมศาสตร์" เพื่อเป็นเงินทุนในการจัดทำวารสารนี้ ในระยะแรก ๆ จะให้เป็นงวด ๆ งวดละประมาณ 2 แสนบาท (รังสรรค์ ณะพรพันธ์, สัมภาษณ์) และทางมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้นำรายได้จากค่าเป็นสมาชิกวารสาร ค่าขายวารสาร รายได้อื่น และเงินบริจาคของ บุคคลภายนอกสมทบเป็นทุนของโครงการวารสารธรรมศาสตร์ด้วย โดยไม่ต้องนำส่งเป็น รายได้ของมหาวิทยาลัย (ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย 2524 : 393) และให้คณะผู้จัดทำวารสารเป็นผู้บริหารการเงินของโครงการตามระเบียบมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยการเงินของโครงการวารสารธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2514 (ตุลาคมวก) ปัจจุบันกำลังจะปรับปรุงและออกระเบียบใหม่เนื่องจากปัจจุบันกำลังจะโอนเงินฝากของโครงการวารสารธรรมศาสตร์ จากธนาคารแห่งประเทศไทยไปฝากไว้ที่ธนาคารพาณิชย์ และผู้จัดการสามารถถือเงินสดไว้ทดลองจ่ายได้ 2,000 บาท แทน 500 บาท ตามระเบียบที่กำหนดไว้แต่เดิม (นวลฉวี สุธรรมวงศ์, สัมภาษณ์)

ในระยะแรก ๆ นั้น เงินทุนในการจัดทำวารสารนี้นอกจากจะได้งบประมาณพิเศษจากทางมหาวิทยาลัยแล้ว ยังมีธนาคาร บริษัทและบุคคลภายนอกให้บริจาคเป็นเงินสมทบ

แต่เท่าที่ผ่านมามีใครเป็นตัวเงินจากการท้าวารสารทางวิชาการฉบับนี้ไม่มีเลย ก็เช่นเดียวกับวารสารทางวิชาการทั่ว ๆ ไปที่จะต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากแหล่งต่าง ๆ วารสารธรรมศาสตร์อาจจะโชคดีที่ได้รับเงินสนับสนุนจากทางมหาวิทยาลัย แต่กระนั้นก็ตามถ้าจะท้าวารสารให้ดีทั้งเนื้อหาและรูปแบบก็จำเป็นต้องหาความสัมพันธ์ทางด้านอื่นมาช่วย ("บรรณาธิการแถลง" วารสารธรรมศาสตร์ 10 (มีนาคม 2525) : 196) , ฉะนั้นจึงปรากฏว่าระยะหลัง ๆ นี้ผู้จัดทำได้เงินสนับสนุนในการจัดทำวารสารฯ จากบริษัท ห้างร้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยผู้จัดทำขอให้บรรดาบริษัท ห้างร้าน ช่วยอุดหนุนด้วยการลงโฆษณากิจการของบริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ลงในวารสาร ("บรรณาธิการแถลง" วารสารธรรมศาสตร์ 10 (กันยายน 2525) : 239) แต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันนี้ต้นทุนการตีพิมพ์จะมีราคาสูงมากขึ้น ประกอบกับปัจจุบันนี้ทางมหาวิทยาลัยจะให้บพิเศษในการจัดทำวารสารปีละ 80,000 บาท ซึ่งเงินจำนวนนี้จะ เป็นค่าจัดทำและค่าส่งมาดูแลผู้เขียนบทความ บรรณาธิการ ผู้ช่วยบรรณาธิการ ผู้จัดการ และกองจัดการ ค่าจัดทำวารสารในปัจจุบันนี้จะต้องใช้เงินในการจัดทำถึงฉบับละ 60,000 บาท ซึ่งวารสารจะออกปีละ 4 ฉบับ ดังนั้นงบประมาณที่ได้เพียงปีละ 80,000 บาท จึงไม่เพียงพอสำหรับจัดทำวารสารในแต่ละปี ทำให้ผู้จัดทำต้องหาเงินค่าโฆษณาจากบริษัท ห้างร้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น (นวลฉวี สุธรรมวงศ์, สัมภาษณ์)

วิธีการเผยแพร่

วารสารธรรมศาสตร์สมัยแรก ๆ จะพิมพ์ฉบับละ 1,000 เล่มเท่านั้น ต่อมาเพิ่มจำนวนฉบับละ 2,000-3,000 เล่ม (รังสรรค์ ณะพรพันธุ์, สัมภาษณ์) และปัจจุบันพิมพ์ฉบับละ 3,000-4,000 เล่ม (นวลฉวี สุธรรมวงศ์, สัมภาษณ์)

วิธีการเผยแพร่วารสารธรรมศาสตร์ มี 3 วิธีคือ

1. การบอกรับเป็นสมาชิก ในสมัยแรก ๆ มีสมาชิกไม่เกินร้อยราย (รังสรรค์ ณะพรพันธุ์, สัมภาษณ์) ต่อมา มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นมากคือ มีจำนวนเกือบถึง 800 ราย

(ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย โครงการวารสารธรรมศาสตร์ 2524 : 1) ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกอยู่ประมาณ 500-700 ราย (นวลฉวี สุธรรมวงศ์, สัมภาษณ์) อัตราค่าสมาชิกตลอดปี 110 บาท (4 ฉบับ)

2. การจำหน่ายปลีก สัมภาษณ์เริ่มให้บริษัทกษิตสยามเป็นผู้จัดจำหน่ายและมีการวางจำหน่ายที่หน้าประตูมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (รังสรรค์ ณะพรพันธ์, สัมภาษณ์) ต่อมาเมื่อมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีศูนย์หนังสือของมหาวิทยาลัยเอง ก็ให้ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้จัดจำหน่ายโดยจะมีร้านค้าขายปลีกต่าง ๆ ทั่วไปจำหน่ายด้วย ทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ก, สัมภาษณ์) ปัจจุบันจำหน่ายปลีกราคาฉบับละ 30 บาท

3. การแจกเป็นนิตินันทนาการ วารสารธรรมศาสตร์มีการเผยแพร่ด้วยวิธีการแจกเป็นนิตินันทนาการแก่หน่วยงานและบุคคลที่มีอุปการะคุณ รวมทั้งแจกให้แก่ห้องสมุดต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ด้วย

ปัญหาในการจัดทำวารสารธรรมศาสตร์

ปัญหาในการจัดทำวารสารธรรมศาสตร์ได้แก่

1. ปัญหาเรื่องการหาต้นฉบับที่มีคุณค่าทางวิชาการมาตีพิมพ์ได้น้อย เนื่องจากหาผู้เขียนบทความได้ยากมาก บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องรู้จักกับผู้เขียนบทความเป็นการส่วนตัวเพื่อที่จะขอให้ผู้เขียนส่งต้นฉบับมาให้ลงพิมพ์ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ก, สัมภาษณ์) บางครั้งบรรณาธิการจะต้องรณรงค์ด้วยการออกจดหมายเชิญเชิญให้บุคคลที่อยู่ในวงการเรื่องนั้น ๆ เขียนบทความมาให้ โดยกำหนดเวลาให้ล่วงหน้า 3-6 เดือน แต่อย่างไรก็ตามปริมาณที่ตอบรับว่าจะส่งต้นฉบับมายังอยู่ในอัตราที่ต่ำมากถึงแม้จะมีค่าสมนาคุณแก่ผู้เขียนบทความและมีตำแหน่งวิชาการสูงก็ก็ตาม (รังสรรค์ ณะพรพันธ์, สัมภาษณ์)

2. ปัญหาเรื่องการเงิน วารสารธรรมศาสตร์เป็นวารสารวิชาการที่ผลิตขึ้นโดยถือหลักการเผยแพร่วิทยาการยิ่งกว่าหลักการค้า ดังนั้นจึงจำหน่ายในราคาถูกกว่าต้นทุน

ทำให้ขาดทุนมาตลอด ถึงแม้ทางมหาวิทยาลัยจะได้จัดสรรเงินทุนให้แก่โครงการวารสาร ธรรมศาสตร์เพื่อเป็นเงินทุนในการจัดทำแต่ก็ยังไม่เพียงพอ ผู้จัดทำจะต้องหาโฆษณามาลงเพื่อให้ได้เงินมาอุดหนุนซึ่งสร้างความไม่สะดวกแก่ผู้จัดทำ ปัจจุบันโครงการวารสารธรรมศาสตร์ได้รับงบประมาณในการจัดทำวารสารเพียงปีละ 80,000 บาท แต่ค่าจัดทำวารสารธรรมศาสตร์ปัจจุบันต้องใช้เงินในการจัดทำถึงฉบับละ 60,000 บาท ดังนั้นงบประมาณที่ได้เพียงปีละ 80,000 บาท จึงไม่เพียงพอสำหรับการจัดทำวารสารใน 1 ปี เนื่องจากวารสารจะออกปีละ 4 ฉบับ จึงต้องหาเงินค่าโฆษณามาสนับสนุนมากขึ้น (นวลฉวี สุธรรมวงศ์, สัมภาษณ์) จะเห็นได้ว่างบประมาณที่ทางมหาวิทยาลัยให้ปีละ 80,000 บาท เพื่อจัดทำวารสาร 4 ฉบับนั้น เหลือแล้วจะได้งบประมาณในการจัดทำเพียงฉบับละ 20,000 บาท ปัจจุบันต้องใช้เงินในการจัดทำฉบับละ 60,000 บาท ดังนั้นค่าจัดทำวารสารยังขาดอยู่ฉบับละ 40,000 บาท ซึ่งค่าจัดทำในส่วนนี้ต้องมาจากการจำหน่ายวารสาร และหาเงินค่าโฆษณา

3. ปัญหาการตลาด คือ การจำหน่ายวารสารได้น้อยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อบทความที่ลงพิมพ์ในวารสารเป็นสาขาวิชาที่มีคนสนใจน้อย หรือในแต่ละฉบับมีหลายสาขาวิชา ฉะนั้นวารสารธรรมศาสตร์จึงต้องกำหนดแนว เรื่องในแต่ละฉบับและต้องลงบทความในสาขาที่มีคนสนใจมาก เช่น เรื่องการเมือง ประวัติศาสตร์ และเศรษฐกิจ และการที่วารสารออกล่าช้ากว่ากำหนดก็จะทำให้เกิดปัญหาการตลาดด้วย (รังสรรค์ ณะพรพันธ์, สัมภาษณ์)

4. ปัญหาเรื่องระบบการให้การตอบแทนบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ ในระยะแรก ๆ บรรณาธิการและกองบรรณาธิการได้รับค่าสัมมนาคุณในการจัดทำวารสารต่ำมาก (ดูภาคผนวก) ถ้าไม่มีระบบสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจหรือการให้ความดีความชอบแก่บรรณาธิการ และกองบรรณาธิการก็จะทำให้สูญเสียโอกาสในการทำวิจัย ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่ทำให้ไม่มีผู้ใดยอมรับหน้าที่บรรณาธิการ เนื่องจากบรรณาธิการต้องเสียเวลาในการจัดทำวารสารมากแต่ภายหลังบรรณาธิการได้ชี้แจงถึงปัญหาดังกล่าวแก่ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงค่าสัมมนาคุณแก่ผู้จัดทำให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (รังสรรค์ ณะพรพันธ์, สัมภาษณ์)

5. ปัญหาขาดแคลนบุคลากรและอุปกรณ์ ในระยะแรกโครงการวารสารธรรมศาสตร์จะไม่มีสำนักงาน พนักงานพิมพ์ดีด (สำหรับพิมพ์ต้นฉบับ) และตู้เก็บวารสารที่เหลือจาก

การจำหน่าย ถึงแม้ทางมหาวิทยาลัย ได้ให้ความสนับสนุนทางการเงินตลอดมา แต่ก็มิได้ เหลือยาแลที่ จะจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งปวงในการผลิตวารสาร ("บรรณาธิการแถลง" วารสารธรรมศาสตร์ 4 (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2518) : 195) และเนื่องจากโครงการวารสารธรรมศาสตร์ เป็นโครงการพิเศษไม่ได้อยู่ในโครงสร้างการบริหารของมหาวิทยาลัย จึงมีปัญหาในการขอบุคลากรและเงินงบประมาณ ทำให้ขาดแคลนบุคลากรและอุปกรณ์ในการ ปฏิบัติงาน (ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย โครงการวารสารธรรมศาสตร์ 2524 : 1) เท่าที่ผ่านมาโครงการวารสารธรรมศาสตร์จะต้องอาศัยสำนักงานและพนักงานของหน่วยงานอื่น เช่น สัมัยแรก ๆ จะอาศัยสำนักงานและพนักงานของสถาบันไทยคดีศึกษา ต่อมา อาศัยแผนกสารบรรณ สำนักงานเลขาธิการ เป็นต้น ("บรรณาธิการแถลง" วารสารธรรมศาสตร์ 4 (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2518) : 195) ถึงแม้ภายหลังโครงการวารสารธรรมศาสตร์จะมีสำนักงานของตนเอง แต่ก็มิมีเจ้าหน้าที่ช่วยงานเพียง 1 คน ซึ่งยืมตัวมาจากกองบริการการศึกษาเป็นเวลาเกือบ 6 ปี ปัจจุบันได้คืนตัวเจ้าหน้าที่ผู้นั้นให้แก่กองบริการการศึกษาไป และได้ยืมตัวเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น ๆ และจ้างนักศึกษามาช่วยงานแทน (นวลฉวี สุธรรมวงศ์, สัมภาษณ์)

6. ปัญหาการออกวารสารล่าช้ากว่ากำหนด การที่วารสารออกตลาดล่าช้ากว่ากำหนดอยู่ตลอดมา ก็เพราะ ในการจัดทำวารสารทุกเล่ม กองบรรณาธิการจะประวิงการ จัดพิมพ์อยู่จนวาระสุดท้ายเพื่อคอยบทความจากบรรดาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลาย นอกจากนี้สมัยที่วารสารธรรมศาสตร์จัดพิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทาลัยธรรมศาสตร์มักจะมีเกิดความล่าช้า เนื่องจากโรงพิมพ์มหาวิทาลัยธรรมศาสตร์ มีตารางการทำงานเร่งด่วนประจำปีรออยู่ก่อน ("บรรณาธิการแถลง" วารสารธรรมศาสตร์ 6 (เมษายน-มิถุนายน 2520) : 151) และในการเรียงพิมพ์วารสารธรรมศาสตร์ซึ่งเป็นวารสารทางวิชาการ ความถูกต้องในเรื่องการพิสูจน์อักษรเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะฉะนั้นจึงต้องตรวจ และแก้ไขคำผิดให้สมบูรณ์รวมทั้งการขอแก้ไขข้อความเล็ก ๆ น้อย ๆ โดยผู้เขียนบทความ จึงทำให้ต้องเสียเวลามาก

7. ปัญหาการรับรองทางวิชาการยังไม่ดีพอ กล่าวคือ อาจารย์และนักศึกษายังตื่นตัวไม่เพียงพอหรือให้ความสนใจวารสารธรรมศาสตร์น้อย ถ้าดูจากจำนวนสมาชิกและจำนวนการขายวารสารก็ยังไม่น่าพอใจ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ก, สัมภาษณ์)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งบรรณาธิการวารสารธรรมศาสตร์ มีความเห็นว่าวารสารธรรมศาสตร์เป็นวารสารวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่ดีเล่มหนึ่งเหมาะสำหรับเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่วิทยาการความรู้ใหม่ ๆ ของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ แต่ที่วารสารธรรมศาสตร์ก็เหมือนวารสารวิชาการทั่วไปที่มักประสบปัญหาหนักคือ การหาบทความที่มีประสิทธิภาพที่แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์และความก้าวหน้าทางวิชาการ เมื่อหาบทความได้ก็ต้องจัดการให้หนังสือออกให้ทันตามกำหนดเวลา นอกจากนี้แล้วการทำวารสารทางวิชาการก็ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการจำหน่ายอีก ซึ่งหมายความว่าถ้าทำแล้วขายไม่ออกก็จะประสบปัญหาของการเงินมาสนับสนุนการทำหนังสือต่อไป ดังนั้นบรรณาธิการของวารสารธรรมศาสตร์เท่าที่ผ่านมาจึงเรียกร้องให้บรรดาอาจารย์และนักศึกษาให้มีการรับรองทางวิชาการมากขึ้นกล่าวคือให้บรรดาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมทั้งนักวิชาการทั้งหลายมีความตื่นตัวสนใจในวารสารธรรมศาสตร์และมีความกระตือรือร้นที่จะเขียนบทความส่งมาลงพิมพ์เผยแพร่ในวารสารธรรมศาสตร์ให้มากขึ้นเพื่อจะได้ช่วยแก้ปัญหาเรื่องวารสารออกช้ากว่ากำหนด และให้นักศึกษาและนักวิชาการทั่วไปสนใจสมัครเป็นสมาชิกของวารสารธรรมศาสตร์ หรือติดตามซื้อวารสารไปอ่านกันมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ นอกจากนี้ให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพิ่มงบประมาณในการจัดทำวารสารฯ รวมทั้งให้ปรับปรุงโครงการวารสารธรรมศาสตร์ ดังนี้คือ

1. รวบรวมโครงการวารสารธรรมศาสตร์ให้เข้าอยู่ในโครงการสร้างของการบริหารมหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการ
2. ให้โครงการวารสารธรรมศาสตร์ สามารถมีบุคลากรและงบประมาณของตนเองเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน
3. ให้กองบรรณาธิการได้รับแต่งตั้งจากอธิการบดีเป็นเวลา 2 ปี ดังที่เคยปฏิบัติมา ทั้งนี้เพื่อความหลากหลายและก้าวหน้าทางวิชาการสืบไป แต่กองจัดการซึ่งเป็นงานบริหารประจำนั้น ควรมีผู้จัดการและบุคลากรของตนเองในฐานะของข้าราชการ หรือ

เจ้าหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของการดำเนินการจัดพิมพ์ การหาเล่ม่าซึก และการหาโฆษณา (ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย โครงการวารสารธรรมศาสตร์ 2524 : 2)

บรรณาธิการวารสารธรรมศาสตร์คนปัจจุบันได้ชี้แจงปัญหาการดำเนินงานในรูปแบบปัจจุบันโดยสรุปได้ดังนี้ การจัดทำวารสารธรรมศาสตร์มีงาน 2 ส่วนใหญ่ - ได้แก่ (ก) งานด้านการจัดพิมพ์ ซึ่งใช้ระบบออฟเซต และเรียงตัวอักษรด้วยคอมพิวเตอร์มีกรรมวิธีและขั้นตอนยุ่งยากพอสมควร และ (ข) งานจัดทำหมายวารสาร ซึ่งประกอบด้วยงานด้านเล่ม่าซึกมาพักการจำหน่ายผ่านศูนย์หนังสือและในงานออกร้าน และหาโฆษณา

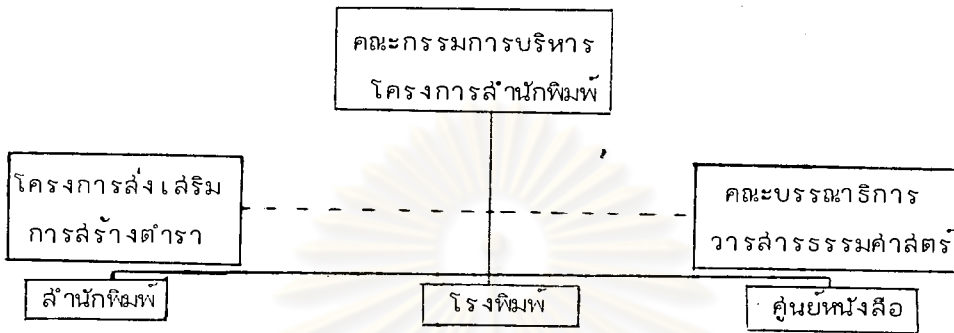
ในส่วนของงานจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านการพิมพ์ได้สร้างภาระให้แก่บรรณาธิการอย่างมากเพราะ บรรณาธิการไม่ใช่ผู้มีความถนัดในงานด้านนี้มาก่อน ซึ่งทำให้เสียเวลามากกว่าปกติ และยังทำให้คุณภาพของรูปเล่มและการพิสูจน์อักษรไม่ดีเท่าที่ควร

อนึ่ง ภาระงานดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ผู้มีความรู้ความสามารถด้านวิชาการจริง ๆ ไม่ยอมรับเป็นบรรณาธิการ เพราะไม่ต้องการรับภาระงานด้านการจัดพิมพ์ นอกจากนี้ภาระงานส่วนนี้ยังเป็นสาเหตุสำคัญทำให้การออกวารสารล่าช้ากว่ากำหนดเวลาอีกด้วย

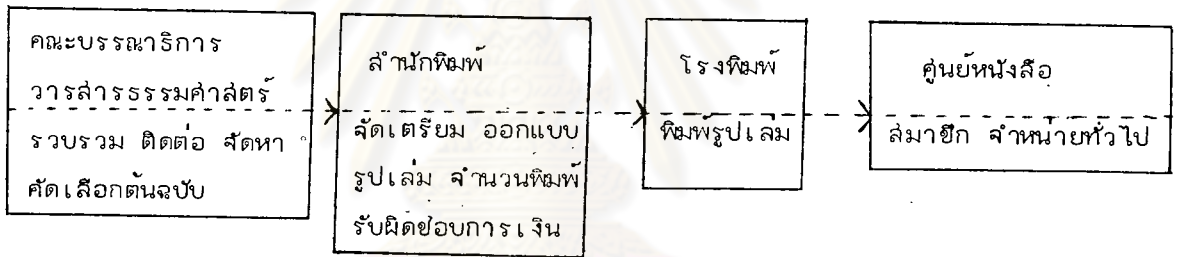
โดยเหตุที่ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งโครงการสำนักพิมพ์ซึ่งประกอบด้วย 3 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ และศูนย์หนังสือ จึงควรโอนงานด้านการจัดพิมพ์และการจัดทำหมายวารสารให้เป็นหน้าที่ของ 3 หน่วยงานดังกล่าว โดยยุบโครงการวารสารธรรมศาสตร์ และตั้งคณะบรรณาธิการวารสารธรรมศาสตร์เพื่อรับผิดชอบเฉพาะงานด้านบรรณาธิการเพียงประการเดียว

โครงสร้างและการดำเนินงานในรูปแบบ

โครงสร้าง

ลำดับขั้นตอนการดำเนินงาน

1 ในด้านโครงสร้าง อธิการบดีออกคำสั่งยุบโครงการวารสารธรรมศาสตร์ พร้อมกันนั้นมีการแต่งตั้งคณะกรรมการวารสารธรรมศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย บรรณาธิการ ผู้ช่วยบรรณาธิการ และกรรมการอื่น ๆ มีวาระการทำงาน 2 ปี คณะกรรมการขึ้นตรงต่อรองอธิการบดีฝ่ายการวิสัย ในการนี้อธิการบดีจะต้องออกระเบียบว่าด้วยคณะบรรณาธิการวารสารธรรมศาสตร์

2 ในการดำเนินงานด้านการจัดพิมพ์ให้สำนักพิมพ์ และงานการคัดจำหน่าย (รวมทั้งสมาชิกภาพ) ให้ศูนย์หนังสือรับผิดชอบนั้น จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับว่าด้วยโครงการสำนักพิมพ์ พ.ศ. 2522 เพื่อให้หน่วยงานทั้ง 3 ดังกล่าวมีหน้าที่เกี่ยวกับวารสารธรรมศาสตร์เพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่ง (ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย 2526ข : 1-3)